
MUSEITIDNINGEN

Medlemsblad för Råå museiförening

HÖSTMÖTE

IRAUS FÖRSAMLINGSGÅRD, INGÅNG FRÅN KIELERGATAN
TORSDAGEN DEN 31 OKTOBER 1996, KL. 19

PROGRAM

Rapporter och information

Servering av gott kaffe och kakor, pris 25 kr

Isbrytning vid Norrlandskusten:

Herman Karlin kåserar

Isbrytarförbundet sorterar under Sjöfartsverket men bemannas av marinen. Detta emblem skall sys fast på vänster tröjarm.

Museet i "nygamla" lokaler

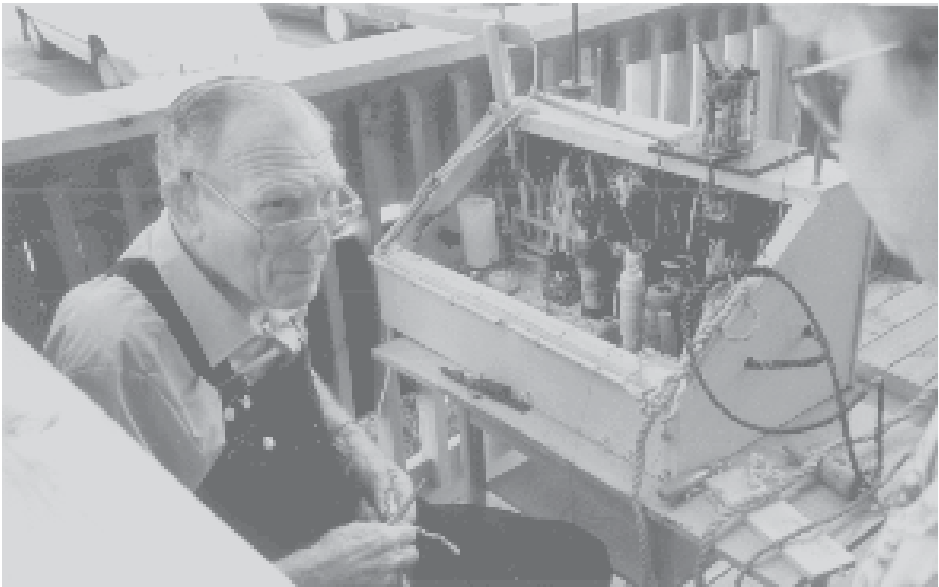
Till vår stora glädje kunde museet åter öppnas för medlemmar och allmänhet söndagen den 16 juni. Det innebar enorma insatser av alla i såväl styrelse som jobbargång för att dagen kunde genomföras enligt planerna. Alla visade ansvar, intresse och glädje i arbetet. Veckorna efter det att SIAB slutfört byggnadsarbetena, bankades och fejadades det i alla hörn och kanter och allt gammalt kom på plats eller fick nya och framskjutna positioner. Ambitionerna och entusiasmen visade att den stora satsningen på museets till- och ombyggnad var riktig.

Med stor tillfredsställelse har våra medlemmar som bemannat museet under vår korta men intensiva säsong, kunnat glädja sig över alla positiva reaktioner och lovord beträffande vårt

museums nya yttre och inre.

Den nya entrén har starkt bidragit till att besökarna känt sig välkomna in i lokalerna. Med handikappentrén i markplanet, den nyinstallerade hissen och den rymliga gästtoaletten har vårt museum nu dessutom blivit tillgängligt för alla.

Samarbetet med Michelsen Arkitekter, SIAB och övriga entreprenörer har varit mycket bra och stor välvilja och flexibilitet har visats, vilket bidragit till att resultatet blivit vad vi alla önskat. Våra donatorer har varit otroligt positiva och generösa och hjälpt oss att förverkliga vår stora dröm. Stort tack till alla er som på olika sätt bidragit till museets expansion och fortsatta utveckling.

Harry Monroe splitsar tågvirke under Museets dag. Foto Örjan Kronvall.

Fler gruppbesök

Under första dagens öppethållande kom ca 200 personer till museet och antalet besökare har sedan dess legat högt hela sommaren. Gruppbesöken har ökat exceptionellt i antal och det innebär att vi nu nått många nya människor från hela landet. Det bådär gott för framtiden, vi vet ju sen gammalt att ”mun-till-mun-metoden” är den effektivaste PR-metoden. Besökarna har inte bara visat stort intresse för de delar av museet som varit tillgängliga, utan också för båthallen med Golden Lady, Jäntan och övriga objekt som nästa år blir ett spännande tillskott i verksamheten.

60-årsjubileum

I sommar har vi firat museets dag, som i år tillika var Råå Fiske- och Sjöfartsmuseums 60-årsjubileum. Gamla arbetssätt och hantverk visades både inne och ute. Ca 250 besökare fick uppleva en innehållsrik och välorganiserad dag. Utförligare rapport om säsongens aktiviteter och besöksfrekvens redovisas i årsrapporten.

Stadgruppen

Stadgruppen som utsågs av årsmötet kommer att presentera sitt arbete

för utveckling av nya stadgar på stundande höstmöte. Målet är sedan att färdiga förslaget skickas ut i god tid till medlemmarna inför årsmötet 1997, så att alla ska kunna ha möjlighet att komma med synpunkter. Eventuella beslut om stadgeändringar tas på årsmötet 1997 och bekräftas på höstmötet samma år.

Framtiden

Nu riktas blickarna mot framtiden. Ett stort och intressant arbete ligger framför styrelse, jobbgång och kvinno-grupp för att vi ska nå det uppsatta målet med invigningen av det ”nya” Museet för Fiske och Sjöfart i maj månad 1997. Då planerar vi att båthallen och övriga utrymmen ska vara färdiga att visas för allmänheten. Du som vill bidra i detta arbete är alltid varmt välkommen till våra arbetskvällar onsdagar kl 17-20.

Vi ses på höstmötet!

**För Råå Museum -
vi gör det tillsammans!**

**Ragnar Thornberg
ordf**

Årsskifte stundar

Medlemsbeviset med nytt årskort bifogas detta nummer av Museitidningen. Vi ber dem som **ändrat adress** eller har annat meddelande till medlemsregistret att utnyttja **blankettens ändringsuppgift**.

Årsbetalande medlemmar betalar 50:- för år 1997. Nya årsbetalande medlemmar som tillkommit efter 1 september 1996, behöver inte erlægga någon avgift för 1997.

Avgiften för ständigt medlemskap är oförändrade 500:- Ständiga medlemmar betalar givetvis ej någon avgift.

Vi tar tacksamt emot **bidrag till projekt "Båthallen"**. Använd gärna medlemsbevisets pg-blankett för inbetalningen.

Maria Hägglunds soya koktes på Råå

Hemma i köket stekte mor köttbullar. När det blev dags för såsen sträckte hon sig efter den blå plastflaskan med Maria Hägglunds Köttextrakt Soya i vit text. Hon kramade flaskan lätt och ner i den ljusa, puttrande skyn rann den mörka, starka sojan. Nu blev såsen gyllenbrun och mustig. Morsans köttbullar krävde Maria Hägglunds Soya. Med den lilla flaskan spreds Maria Hägglunds namn över landet. Det värdefulla innehållet kom från en gryta i huset på Rååvägen 74, där några flitiga kvinnor stod för hela produktionen.

Maria Hägglund var född 1843 på Spannarps gård utanför Ängelholm. 1884 blev hon änka med tre barn att försörja. Marias farbror Erenfrid Mårtensson föreslog då att hon skulle koka det köttextrakt med sockerkulör som hon brukade göra åt sig själv och sina vänner i större skala och tappa upp det på små flaskor. Erenfrid var handelsresande och erbjöd sig att försöka sälja sojan. Så kom det sig att Maria här i mitten av 1880-talet blev sojafabrikör hemma på Drottninggatan i Helsingborg.

Den 17 juli 1902 köper enkefru Maria Hägglund hus och tomt på N:o 3 Raus, Rååvägen 74, för 5 500 kronor av C F Björkholm. Sojan tillverkas i brygghuset. I en enda vedeldad gryta om 120 liter kokas ett mörkt köttextrakt

Maria Hägglund, sojafabrikens grundare.

som hålls upp på glasflaskor i tre olika storlekar om 1/2, 1/4 och 1/8 liter.

1914 dör Maria Hägglund 71 år gammal och fabriken går i arv till de två barnen Gerda och Victor. Det yngsta barnet Anna hade gått bort i späda ålder.

Dottern Gerda Kjellberg gick ut flickskolan i Helsingborg och arbetade sedan på Killbergs Bokhandel. Hon gifte sig med Albin Kjellberg, stadsingenjör i Söderhamn. Albin var son till sjökaptenen Pål Jönsson på Råå, namnet Kjellberg hade han tagit efter sin fostermor. Maria Hägglunds son Victor blev direktör för Handelsbanken i Helsingborg. Victors hustru Gerda blev

Maria Hägglunds dotter Gerda Kjellberg i mitten med barnen Stina, Sune och Bo. Till höger lärarinnan Mimmi Asp. Bilden är tagen 1909 i trädgården på Rååvägen 74.

genom sin man delägare i sojafabriken.

Greta började som hjälpflicka

1924 började Greta Nilsson arbeta hos Hägglunds i brygghuset på Rååvägen 74. Hon är idag den sista av dem som var med på den gamla tiden som ännu är i livet. Greta bodde ett par hus norrut, familjen om 10 personer med mor och far och 7 syskon trängde ihop sig i källarvåningen till huset på Rååvägen 78. Greta hade gått ut högre folkskolan borta vid kyrkogården och fullföljt en sjukvårdskurs på Helsingborgs Lasarett. 14 år gammal arbetade hon nu som hjälpflicka åt Hildur Johansson och hennes syster Inez i sojakokeriet. Hildur hade börjat som hemhjälp åt

Maria Hägglund, hon hade lärts upp i konsten att koka soja och var nu föreståndare i den lilla fabriken. Greta sköljde flaskor, hon fyllde dem med soja, korkade, hartsade och etiketterade. Först när produktionen flyttat in i stora huset anskaffades en buteljeringsmaskin.

Slaktaren Gustav Möller, Gretas morfar, och morbrodern Henry levererade varje vecka kött och ben från en halv ko till sojafabriken. Greta hade brukat hjälpa till i slakteriet som skolflicka.

Här fanns mycket att göra för flitiga händer och barn skulle inte gå sysslolösa. Greta fick hjälpa till med att mala

*Greta Nilsson med Maria Hägglunds
Köttextrakt Soya i den blå plastflas-*

kött och stoppa korv och blanda smet till leverpastej.

Buljong, socker och saltlake

Gretas erfarenheter från slakteriet kom väl till pass i sojafabriken. Först stektes en del av nötköttet med lök. Så fick allt koka med vatten i grytan en hel dag. Buljongen hälldes upp i spannar. Dagen efter kunde fettskorpan tas bort. En säck socker om 50 kg smältes långsamt under omrörning. När allt socker hade smält och fått fin brun färg, späddes med 3 ösor buljong (1 ösa var 1 1/2 - 2 liter) och lika mycket saltlake. Nu fick allt koka till det tjocknade. Klart blev det inte förrän fram på nattkvisten. Då hälldes sojan över på fat, varifrån den sedan kunde tappas upp på flaskor.

I mitten av 30-talet flyttades pro-

*Fabriken var inrymd i huset på Rååvägen 74 under tiden 1902-1964.
kan.*

duktionen in i gatuhuset på Rååvägen 74. Här hade ursprungligen Maria Hägglund bott i en del av huset. Nu byggdes det om efter Mogens Mogensens ritningar. Denne var känd arkitekt i Helsingborg och gift med Maria Hägglunds dotterdotter Stina, som under en period arbetade på sojafabriken. På Råå var Mogens Mogensen kanske mest bekant för att han fiskade tonfisk ihop med Anders Pålsson. Han ritade också den fabriksbyggnad vid hamnen som Råå Museum flyttade till 1973.

Järngrytorna hade nu blivit tre och de värmdes på gaslåga. Arbetsdagarna var långa och Gretas lön var 67 kronor i månaden. Efter en kontrovers slutade Greta på sojafabriken 1934 och började vid löpande bandet på Gummifabriken inne i stan. Hon arbetade på morgonskiftet mellan 7 och 13. Här tjänade hon lika mycket på en vecka som under en månad på sojakokeriet. Gretas far gillade inte att hon slutat på Hägglunds, han hade gjort en del jobb åt hennes arbetsgivare. Men när Greta förklarade att hon skulle se till att han fick en knatting varje vecka till den älskade kaffegöken, då blev

han nöjd.

Åter till sojafabriken

En dag mot slutet av 40-talet kom Mogens Mogensen förbi Greta där hon stod vid bandet på gummifabriken. Han gick fram till Greta. -Varför står du här, undrade han. Greta berättade som det var. Mogensen ringde upp den nyblivne VD:n i Stockholm, Gunnar Lindquist, och nu dröjde det inte länge förän Greta var tillbaka på sojafabriken, den här gången med en mycket bra lön - mätt med dåtidens mått.

1942 hade företaget ombildats till aktiebolag. 1947 gick Gunnar Lindquist i Stockholm in som VD. Maria Hägg-

Greta Nilsson och Inez Johansson i det gamla kokeriet februari 1962.

Den nya fabriken på Östergatan 41. Här ligger nu Lundqvists Rörlednings-firma. I bakgrunden t.h. huset på Rååvågen 74.

lunds dotter Gerda Kjellberg och svär-dottern Gerda Hägglund stod för driften fram till 1975, då Gunnar Lindquist tog över samtliga aktier.

I juli 1964 flyttades produktionen längre ner på tomten. Här på Östergatan 41 byggdes en ny fabrik av Göran Bengtsson AB. Sigge Johansson hade gjort

Inez Johansson och Greta Nilsson augusti 1964 i kokeriet på den nya fabriken.

ritningarna. Här stod 12 grytor och puttrade på naturgaslågor medan Greta passade dem från 8 på morgonen till 2 på natten, en arbetstid på 16 timmar. Kokningen av saltlake och bryningen av kött och lök kunde göras på elvärme. Men det var viktigt att ha tillgång till gas, eftersom de stora pannorna med kött lätt kokade över om man inte kvickt kunde minska värmen. När gasverket i Helsingborg lades ner, kopplades den nya sojafabriken efter en del om och men in på naturgasnätet.

Greta var nu den som skötte ruljansen och kunde ta pauser när hon ville för att gå hem och passa sina gamla föräldrar. På den tiden fanns det inget ålderdomshem på Råå. Greta var fars tös och som en självklarhet tog hon hand om både mor och far. Hon gifte sig inte. Under den fritid som gavs, hörde hon till Betelkyrkan där hon gärna gick kurser i sömnad. I unga år var hon med i gymnastikföreningen och var ofta ute och dansade med jämnåriga från Råå.

Kvinnofabrik

Under fabriken 88-åriga historia på Råå var det bara kvinnor som kokte Maria Hägglunds soya. Efter flytten till Östergatan arbetade Inez Johansson i produktionen, liksom Wera Falk, Gunilla Levin, Britt Schrewelius och Ann-Marie Fäldt.

1977 pensionerades Greta Nilsson. Britt-Mari Westblad, som arbetat 2 dagar i veckan på fabriken, tog över fabriken

den 1 januari 1984 tillsammans med systemen Eva Svensson. De drev den fram till 1990, då företaget såldes till Druvan i Eslöv.

Sen i fjol har Greta ett rum på Fregatten. Efter att ha brutit bägge benen har hon inte kunnat gå. Nu sitter hon mest för sig själv och ser tillbaka på sitt långa och arbetsfyllda liv. -Man tänkte inte så mycket på att det var slitsamt på den tiden, det var bara så. Stolt berättar hon om systemens barnbarn, en trettonårig pojke som är en hejare på att laga mat.

Otto v Friesen

Eva Olsson - sjöman

Familjen Olsson på utflykt till Ven. I mitten sitter Eva och vinkar till fotografen. Bilden är tagen 1954 vid Knähaken strax söder om Kopparverket.

Uppvuxen på Odengatan i det ingemänsland norr om Högastensgatan som varken tillhörde Råå eller Helsingborg, fick Eva Olsson tidigt hemkänsla vid havet. Fadern Allan var binäringsfiskare med hodda på Knähaken. Här nere vid den lilla hamnen i skydd av Kopparverket tillbringade Eva mycket av sin barndom tillsammans med resten av familjen, modern Ruth, brodern Claes och lillasyster Karin. Men när Eva efter realexamen ville gå till sjöss, då sa Allan nej. Han tyckte inte att sjön var en passande arbetsplats för en kvinna och särskilt inte för en ung flicka. -När du blir 21, då gör du som du vill, men tills dess får du stanna

Även fram till myndighetsdagen jobba-
de Eva som kontorsbiträde på Ford och vid Helsingborgs hamn. Men sjön drog och Eva gav sig inte. Efter några år på kontor kom myndighetsdagen. Eva blev sjöman, salongsuppasserska på Transatlantics Sunnaren. Hon riktade in sig på att bli telegrafist, men först måste hon ha ett års praktik. Sunnaren var ett styckegodsartyg som gick på Sydafrika och hade plats för 12 passagerare förutom besättningen på i runda tal 35 man. Eva och hennes kollega passade upp på befälmässarna, på passagerare och gäster. Arbetstiden var från

7 på morgonen till 6 på kvällen. Det blev inte många lugna stunder.

På ett annat av Transatlantics fartyg, Gullmaren, blev det en långresa på 8 månader genom Suez till Australien, vidare till Nya Zeeland, Bangkok och Singapore, till Mauritius, Reunion och Madagaskar och så till Australien igen. Hemresan gick över Aden och Jedda.

Sjöbefälsskola

Nu kunde Eva äntligen söka in på Sjöbefälsskolan i Kalmar där hon efter ett drygt år blev utexaminerad som telegrafist, eller "Gnista" som sjöter-

men lyder. På den här tiden gick huvudparten av radiotrafiken på telegrafi, bara vid särskilda tillfällen anlätades telefoni på kort- eller långvåg. Nu började ett annat liv. Som telegrafist hade Eva uniform, hon tillhörde befälet och hon fick nu lugnare men också ansvarsfullare arbetsuppgifter. Hennes första båt som telegrafist blev Lovisa Gorthon, ett stycke godsartyg om 4000 ton. Om somrarna gick traden på New Foundland där hon hämtade props till England, om vintrarna gick hon ner till Israel och drog hem apelsiner till vitamintörstande nordbor.

Arbetsuppgifterna för telegrafisten var noga reglerade. 8 timmar om dygnet skulle Eva ha jourtjänst och lyssna på nödfrekvensen 500 khz. Loggbok skulle föras på radiostationen. Väderrapporterna hämtades in på telegrafi från närmaste kustradiostation morgon och kväll och skrevs ut till skepparen. Var det risk för dåligt väder togs rapporterna in var 4:e timma. Göteborg Radio avlyssnades 2 gånger om dagen för meddelanden från rederiet och andra.

Under atlantresorna hade Eva kontakt med väderinstitutet Amver som hjälpte till att planera storcirkelrutten över till den Nordamerikanske kontinenten. Hon lämnade regelbundna rapporter om fartygets position och rapporterade också om vädret till institutet som gav instruktioner om vilken kurs man skulle hålla.

Varje vecka skulle nödsändaren kontrolleras, den drevs med batterier och hade avsevärt lägre effekt än den ordinarie stationen. En gång i månaden provades livbåtsstationen på plats ute i någon av livbåtarna. Den drevs med handdriven generator som någon av besättningen fick veva med svett och

Eva som nybakad telegrafist på Lovisa Gorthon.

möda.

Varje kväll kl 19 Greenwich Mean Time, GMT, rattades Göteborg Radio in på 8, 16 eller 24 Mhz för "saxen"; då sändes komprimerade nyheter från press och radio som skrevs ut på maskin i två exemplar, ett till skepparen och ett till besättningen. För folket ombord var nyheterna hemifrån viktiga: -Vart blir Gnistan av med pressen?!, kunde det låta.

Telegrafisten skötte också löneavräkningarna tillsammans med skepparen. Besättningen kunde via telegrafisten beställa pengar i utländsk valuta när en hamn skulle anlöpas. Dragsedlar med pengar hem till familjen skulle också ordnas. Stewarden behövde hjälp med att skriva ut beställningslistor.

Morsa ombord

Sist men inte minst var Gnistan något

Man ställde upp

Besättningen på en svensk båt vid den här tiden hade något av en familj över sig. Man ställde upp för varandra. Med något undantag var det alltid fint kamratskap mellan män och kvinnor ombord. Eva följde med ut på krogrunda i främmande hamnar, men en av karlarna i gänget hade alltid i uppgift att se till att hon kom hem till båten tryggt och säkert medan de övriga fortsatte sina nattliga äventyr. Eskorten fick sedan försöka leta reda på de andra bäst han kunde.

Festandet ombord kontrollerades i hög grad av skeppare och steward som bestämde vem som skulle få köpa ut sprit ute till havs. Ibland blev man inbjuden till fest i någon hytt, men annars flöt vardagen på i en jämn lunk.

Aldrig sjösjuk

Sjösjuka besvärade aldrig Eva på allvar. Visst kände hon sig litet kymig i början på akterbygget Tilia Gorthon. Rörelserna blir ju större i aktern än mitt på fartyget. Dessutom var de här Gorthonfartygen tunga, de var byggda för gång i is och styva i sjön. Men av en kock lärde hon sig ett knep som hon alltid praktiserade när det var dåligt väder - och det var det ofta på norra Atlanten och nere vid Sydafrika. -Stig aldrig upp på tom mage, sa kocken. Ät en skiva knäckebröd först. Så under huvudkudden hade Eva ett knäckebröd inlindad i en servett. Den knaprade hon i sig innan hon satte fötterna på durken.

Eva seglade för Gorthons under hela sin tid som telegrafist till sjöss.

Lovisa Gorthon stävar med god fart ut på Atlan-

av en morsa ombord. Till henne kom man med stora och små bekymmer, med knappar som skulle sys i och dragkedjor som behövde lagas - men också med sin oro över hur det stod till med familjen. Telegrafisten ordnade telefonisamtalen hem och någon kunde oroligt fråga om Eva trodde att det var värt att ringa: -Tänk om en främmande karl svarar...

Sjömansförfattaren Ove Allansson tycker att det är synd att telegrafisterna nu försvunnit från fartygen. Gnistan var ofta kvinna och betydde mycket för männen ombord, för hemkänslan och trevnaden och tryggheten. Idag är besättningarna kanske bara en tredjedel så stora som för 30 år sedan. Livet ombord blir ensamt och enahanda idag.

Förutom Lovisa Gorthon, som såldes 1970, gick hon i Tilia och Ivan Gorthon. En minnesvärd resa gjorde Eva med Alida Gorthon som gick med spannmål upp till Utah vid de stora sjöarna i USA. Hon var med sina 29 950 ton på gränsen till vad kanalen klarade. Eva tyckte det var roligt att få hjälpa till att styra i den trånga farleden och att gå ankarvakt nattetid. Naturen uppe vid de stora sjöarna var rena vildmarken.

Oroliga nomader

Livet till sjöss drar kanske till sig ett särskilt slags människor, sådana som är nyfikna på världen och lite oroligt nomadiska i sinnet. För Eva har det betytt att det inte blivit av att hon bildat familj. Ett par längre förhållanden med sjömän ledde inte till äktenskap. Kanske är de kvinnor som går till sjöss en slags pionjärer som lever ett liv mer på egna villkor och trivs med det.

När Eva gick i land 1973 var det för ett jobb på sjöpersonalavdelningen på Gorthons. Nu ångrar hon att hon inte fortsatte 10 år till, i den vevan då hon slutade infördes de nya fina avlösningssystemen med 1 1/2 månad till sjöss och lika lång ledighet hemmavid. Men rederijobbet innebar nära kontakt med sjölivet, och ibland hoppade hon in på kortare vikariat.

Eva har fortfarande kontakt med hav och sjömän. I många år har hon varit klarerare på TOR Lines kontor i Helsingborg med jour och arbetstid dygnet runt. Klarerarens jobb är att vara fartygets förlängda arm iland, att hjälpa till med allt från

kontakterna med stuv och tull till tandläkarbesök och vaccinationer. Nu i höst jobbar Eva på DFDS Liner Agency i Helsingborg.

Och varje onsdagkväll dyker hon upp på Råå Museum. Här hon sedan många år en av de pålitliga stöttepelare utan vilka muséet inte kan existera.

Otto v Friesen

Eva i arbetskläder på Råå Museum hösten 1996. Ankaret är en gåva som Eva förmedlat från besättningen på M/F Tor Gothia som fiskat upp det ur Themsen.

När Råå blev badort

Rååbukten har alltid haft stora förutsättningar att bli attraktiv för badare; lagom djupt vatten för de flesta, för det mesta fint badvatten, sand eller gräs att ligga på, bra parkeringsutrymmen. Lätt för folk i stan att komma hit, förr med spårvagn, numera med buss och förstås bil. Vid fint badväder kan det vara tusentals människor enbart på Råå Vallar. Sen ett tiotal betongbryggor byggts, har vi fått ganska mycketsandstrand. Många gillar det, inte minst familjer med småbarn.

I början av 1900-talet var Råå landets största fiskeläge. Som badort spelade det en viss roll från 1920-talet. Det hände ofta att rååbor flyttade ut i brygghus eller ner i källare för att bereda plats för sommargäster. Det blev en extrainkomst som kunde behövas.

Idag har badgäster av det ursprungliga slaget i stor utsträckning bytts ut mot säsongboende. Inte så få hus på Råå ägs av folk från olika delar av landet

som bor här inte endast på sommaren utan även vid andra tillfällen under året. Båt- och fiskeentusiaster söker sig också hit. Stans största campingplats vid vallarna bidrar självfallet med många badare och håller för den delen på att bli åretruntboende för en del.

Att bada i sjön var inget måste vid sekelskiftet. De djärvaste doppade sig väl några gånger under sommaren, men de flesta drog sig för det. Simkunnigheten var det inte så väl beställt med heller. Inte ens sjömän kunde alltid simma. För nutida människor låter det nog som ett dåligt skämt.

Rangströms badhus

”Villa Sjösäker” känner de flesta till idag. Att sotarmästare Karl Rangström byggde detta hus, men också var vår förste badmästare vet kanske inte alla. Redan under

Rangströms badhus på pålar. Foto Nanna Nilsson.

1890-talet byggde han ett litet badhus som stod på en kanonvagn ute i vattnet ungefär mitt för Styrmansgatan. Men västliga stormar kan vara hårda och slå sönder det mesta, även små badhus. Rangström gav inte tappt utan byggde ett nytt badhus, denna gång på pålar ute i vattnet. I många år kunde detta användas, men den hårda nordvästen tog rubb och stubb en dag i början av 20-talet.

Råå kallbadhus

En efterföljare till Rangströms badhus blev det kallbadhus som Nils Petter Pettersson öppnade i juni 1897. Det bestod till en början endast av 5 hytter för damer och 5 för herrar. Badmästare NP Pettersson hyrde också ut ”moderna badkostymer”. Många människor uppskattade badhytterna i en tid då det inte ansågs lämpligt att visa alltför

Det andra kallbadhuset på Råå öppnades i juni 1897 av Nils Petter Pettersson (stående). Th hustrun Elida med dotterdottern Gerd. Tv svärdottern Göthilda och längst tv hennes syster Hildur Nordström. Bilden togs 1927. Råå kallbadhus övertogs av Helsingborgs stad och drivs nu av Rååbadens Bad- och Bastuförening.

mycket av sin kropp.

Råå kallbadhus byggdes ut efter hand. I samband med inkorporeringen övertogs anläggningen av Helsingborgs stad, men badmästaren NP Pettersson kvarstod i tjänsten fram till början av 1930-talet. Idag drivs det av Rååbadens Bad- och Bastuförening med upp emot 800 medlemmar.

Pojkminnen

Några hägkomster från mina pojkar på 20-talet. Nere vid stranden vid Råå Norra stod några skyltar som upplyste pojkar och män om att de måste ha hel baddräkt! Kvinnor som ej hade egen baddräkt - och det var många på den tiden - brukade bada med en lång klänning på kroppen. Det såg lustigt ut när de kom en bit ut i vattnet - klänningen flöt ut åt sidorna. De såg ut som blommor med stora kronblad. En äldre man med gott

anseende brukade sitta på södra batteriet på vallarna och - såg det ut som - läsa tidningen. När vi försiktigt smög närmare för att kolla, såg vi att han satt och tittade på flickorna genom ett hål han gjort i tidningen!

Vi småpögar brukade simma ut till vraket efter den norska barken Frednäs utanför nuvarande P-platsen vid campingen. Där tävlade vi att dyka från de uppstående spanten, både ut från vraket och in i det. Att kunna hålla sig länge under vattnet var extra fint. Det var också rätt spännande att bada i hamnen mellan pirarna, man kunde ju inte bottna

där - och så var det förbjudet!

Föreningen Råå Havsbad bildades 1929 och arbetade träget för att få badgäster till Råå. På somrarna hade man ofta 8-900 personer inkvarterade i olika hem. Dessutom hade man vandrarhem på Råå södra skola med många besökare. 1949 delade man föreningen i två sektioner, havsbadsavdelningen och intresseavdelningen. Den senare blev snart den Råå Intresseförening som fortfarande består. Havsbadsavdelningen slutade sin verksamhet 1974, då inhyrning av badgäster inte var lika aktuell mer.

Eric Björck

SPARBANKEN stöder

MUSEITIDNINGEN

Redaktör: Otto v Friesen
Patrullgatan 18
252 70 Råå
Tel 042-26 16 20

I redaktionen:
Ragnar Thornberg
Lennart Åström

FRÅN ÅRSMÖTET

Den 28 mars 1996 hölls årsmöte i Raus församlingsgård. 95 medlemmar deltog i mötesförhandlingarna. Föreningens ordförande hälsade välkommen och höll parentation över under året bortgångna medlemmar. Sven Backe utsågs postumt till hedersmedlem i föreningen. Efter dagordningens fastställande vidtog årsmötesförhandlingarna med val av styrelse etc. Efter konstituering har denna följande utseende:

Ordf.	Ragnar Thornberg	Adjungerade	Eric Björck (arkivarie)
Vice ordf.	Sigvard Windfors		Örjan Kronvall
Skr.	Barbro Kronvall		(foto-dokumentation)
Kassör	Torsten Stuesson	Revisorer	Staffan Jonasson
Material- förvaltare	Bengt Rådbrink		Jan A. Delin
Övriga	Börje Rådbrink	Revisorsuppl.	Stig Fernehall
	Eva Olsson	Valberedning	Nils Pålsson (sammankallan- de)
	Siv Olsson		Kerstin Jönsson
	Lennart Åström		Örjan Kronvall
Suppl.	Marianne Wittgren		Bernt Mattson
	Michael Backe		

John Holm framförde medlemmarnas tack till styrelsen för det gångna årets engagerade arbete.

Ordförande Ragnar Thornberg avtackade Harry Monroe för hans mångåriga och förtjänstfulla arbete i föreningen.

Siv Olsson

Årsmötet avslutades.

Årsmötet 1997 äger rum den 18 mars.

RÅÅ MUSEUM FÖR FISKE OCH SJÖFART GRUNDAT 1933

Hamnplan, 252 70 Råå, Tel 042-26 11 31, Postgiro 64 48 36-9

Museet öppet under vinterhalvåret onsdagar 17-20, stängt i december.
Öppet för grupper efter tidsbeställning hos Eric Björck tel 042-26 04 68.
Medlemsavgift 50:- per år, ständigt medlemskap 500:-